

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

14. ledna 2021 *

„Řízení o předběžné otázce – Hospodářská soutěž – Článek 101 SFEU – Kartelové dohody – Manipulace výzev k podávání nabídek – Stanovení doby trvání protiprávního jednání – Zahrnutí období, během něhož účastníci kartelové dohody naplňovali protisoutěžní dohodu – Hospodářské účinky protisoutěžního jednání – Ukončení protiprávního jednání v okamžiku konečného zadání zakázky“

Ve věci C-450/19,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Korkein hallinto-oikeus (Nejvyšší správní soud, Finsko) ze dne 10. června 2019, došlým Soudnímu dvoru dne 13. června 2019, v řízení zahájeném

Kilpailu- ja Kuluttajavirasto,

za přítomnosti:

Eltel Group Oy,

Eltel Networks Oy,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení A. Arabadžev (zpravodaj), předseda senátu, R. Silva de Lapuerta, místopředsedkyně Soudního dvora, vykonávající funkci soudkyně druhého senátu, A. Kumin, T. von Danwitz a P. G. Xuereb, soudci,

generální advokát: G. Pitruzzella,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Kilpailu- ja kuluttajavirasto J. Nyländer, J. Broms a K. Leivo, jakož i T. Mattilou, jako zmocněnci,
- za Eltel Group Oy a Eltel Networks Oy T. Sarastem, M. Joutsimo, C. Wikem a. Paanajärvi, asianajajat,
- za finskou vládu J. Heliskoskim a A. Laine, jako zmocněnci,
- za německou vládu R. Kanitzem a J. Möllerem, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: finština.

- za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s S. Fiorentinem, avvocato dello Stato,
 - za lotyšskou vládu V. Šoneca, L. Juškeviča a K. Pommere, jako zmocněnkyněmi,
 - za Evropskou komisi E. Paasivirtem a G. Meessenem, jakož i L. Wildpanner, jako zmocněnci,
- po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 10. září 2020,
- vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 101 SFEU.
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci řízení zahájeného Kilpailu- ja kuluttajavirasto (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a spotřebitelů, Finsko) ohledně zákonnosti rozhodnutí markkinaoikeus (obchodní soud, Finsko), kterým byl zamítnut jeho návrh, aby byla Eltel Group Oy a Eltel Networks Oy (dále jen společně „Eltel“) uložena společně a nerozdílně pokuta z důvodu porušení finského a unijního práva hospodářské soutěže, kterého se údajně dopustily.

Finské právo

- 3 Ustanovení § 22 kilpailunrajoituksista annettu laki 480/1992 (zákon 480/1992 o omezování hospodářské soutěže), ve znění zákona 318/2004 (dále jen „zákon o omezování hospodářské soutěže“), uvádí, že nelze uložit pokutu zejména za protiprávní jednání porušující § 4 téhož zákona nebo článek 101 SFEU, pokud v tomto smyslu není podán návrh k markkinaoikeus (obchodní soud) do pěti let od okamžiku, kdy bylo omezení hospodářské soutěže ukončeno, nebo ode dne, kdy se o tomto omezení hospodářské soutěže dozvěděl Úřad pro hospodářskou soutěž a spotřebu.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 4 Dne 16. dubna 2007 Fingrid Oyj, podnik, jenž je vlastníkem a odpovídá za rozvoj přenosové soustavy elektrické energie vysokého napětí a je hlavním zákazníkem přenosových zařízení tohoto druhu energie ve Finsku, zveřejnil pro hospodářské subjekty činné v daném odvětví výzvu k podávání nabídek vyhotovenou v anglickém jazyce, která se týkala stavebních prací na vedení elektrické energie vysokého napětí (400 kV) mezi finskými územními celky Keminmaa a Petäjäskoski (dále jen „dotčené vedení vysokého napětí“). Podle výzvy bylo třeba nabídky s pevnými cenami podat nejpozději do 5. června 2007. Jako termín dokončení stavebních prací byl ve výzvě k podání nabídek uveden 12. listopad 2009.
- 5 Dne 4. června 2007 Eltel předložila nabídku a následně zakázku získala.
- 6 Dne 19. června 2007 Eltel a Fingrid podepsaly smlouvu o stavebních pracích týkající se předmětného vedení vysokého napětí. Tyto práce byly dokončeny dne 12. listopadu 2009. Fingrid zaplatila Eltel poslední splátku ceny těchto prací dne 7. ledna 2010.
- 7 Dne 31. ledna 2013 zaslala Empower Oy Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a spotřebitelů žádost o shovívavost, která vedla tento Úřad k zahájení šetření případné kartelové dohody mezi touto společností a Eltel.

- 8 Dne 31. října 2014 uvedený Úřad společnosti Empower přislíbil shovívavost a prominutí veškerých sankcí.
- 9 Rozhodnutím ze dne 31. října 2014 navrhl tentýž Úřad markkinaoikeus (obchodní soud) uložit Eltel Group a Eltel Networks společně a nerozdílně pokutu ve výši 35 000 000 eur za protiprávní jednání porušující § 4 zákona o omezování hospodářské soutěže, jakož i článek 101 SFEU, protože se dohodly se společností Empower na cenách, ziscích a rozdělení trhů projektování a výstavby vedení elektrické energie ve Finsku.
- 10 V tomto rozhodnutí měl Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a spotřebitelů jednak za to, že se jednalo o jediné a protiprávní jednání, ke kterému došlo na schůzkách mezi zástupci společnosti Empower a Eltel, během nichž byly projednávány a někdy společně vypracovány odhady, prezentované ve formě tabulek, týkající se budoucích veřejných trhů vedení elektrické energie, jejich cen, dosažitelných výnosů, jakož i rozdělení některých trhů. Tato kartelová dohoda údajně započala nejpozději v říjnu 2004 a trvala bez přerušování přinejmenším do března 2011. Protiprávní jednání se údajně vztahovalo na celé Finsko a mohlo způsobem uvedeným v čl. 101 odst. 1 SFEU ovlivnit obchod mezi členskými státy Evropské unie.
- 11 Rozhodnutím ze dne 30. března 2016 markkinaoikeus (obchodní soud) na základě § 22 zákona o omezování hospodářské soutěže návrh pokuty zamítl s tím, že Eltel ukončila účast na omezování hospodářské soutěže před 31. říjnem 2009, a že související protiprávní jednání tudíž bylo promlčeno v okamžiku, kdy mu byl tento návrh předložen Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže a spotřebitelů, tj. dne 31. října 2014. Podle tohoto soudu se sice kartelová dohoda týkala projektových prací předcházejících stavebním pracím dotčeného vedení vysokého napětí, které byly upraveny samostatně a byly dokončeny v lednu 2007, ale nebyla rozšířena na stavební práce na tomto vedení vysokého napětí.
- 12 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a spotřebitelů podal proti rozhodnutí markkinaoikeus (obchodní soud) kasační opravný prostředek k předkládajícímu soudu, Korkein hallinto-oikeus (Nejvyšší správní soud, Finsko), v němž se domáhal, aby bylo rozhodnutí tohoto soudu zrušeno, jakož i toho, aby byla Eltel uložena navrhovaná pokuta. Tento Úřad tvrdí, že jeho návrh na zaplacení pokuty došel markkinaoikeus (obchodní soud) ve lhůtě pěti let stanovené v § 22 zákona o omezování hospodářské soutěže. Až do 7. ledna 2010, dne, kdy Fingrid zaplatila Eltel poslední splátku ceny za stavební práce dotčeného vedení vysokého napětí, byla totiž smlouva, která vázala tyto společnosti, stále platná a byla uplatněna protiprávní tarifikační vyplývající z kartelové dohody. Podpůrně uvedený Úřad tvrdí, že omezení hospodářské soutěže bylo ukončeno nejdříve 12. listopadu 2009, ke dni dokončení stavebních prací. Podle Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a spotřebitelů má veřejná zakázka, která byla zadána hospodářskému subjektu účastnícímu se kartelové dohody, velmi konkrétní a dlouhodobé dopady pro smluvního partnera, který musí platit vyšší cenu, než je cena, která by byla uplatňována bez kartelové dohody, jelikož platba této ceny pokračuje několik let podle toho, jak projekt postupuje. Při každé roční splátce platby za stavební práce, které byly předmětem kartelové dohody, tedy tento smluvní partner pocítuje škodlivé dopady smlouvy, které se přímo odráží na jeho nákladech na činnost v daném roce, a v důsledku toho na jeho hospodářských výsledcích, jakož i na jeho konkurenceschopnosti na daném trhu. Vzhledem k tomu, že společnost Fingrid v projednávané věci zaplatila za dotčené stavební práce vedení vysokého napětí vyšší cenu, než je cena, která by byla požadována bez kartelové dohody, tyto dodatečné náklady se rovněž odrazily v ceně za přenos elektřiny placené konečnými uživateli.
- 13 Z důvodů spojených s hodnocením důkazů Eltel popírá jakoukoli existenci kartelové dohody mezi ní a společností Empower týkající se dotčeného vedení vysokého napětí. Kromě toho uvádí, že doba trvání protiprávního jednání porušujícího unijní pravidla hospodářské soutěže musí být určena podle období, ve kterém se protiprávně jednající podniky dopouštěly zakázaného jednání. V případě prací, které byly předmětem veřejné zakázky, podle ní začíná promlčecí lhůta běžet okamžikem podání nabídky, v projednávané věci tedy dnem 4. června 2007. Podpůrně společnost Eltel tvrdí, že promlčecí

lhůta v případech, ve kterých lze o ceně vyjednávat ještě po podání nabídky, začíná běžet od okamžiku, ve kterém byla uzavřena konečná smlouva, v projednávané věci dne 19. června 2007. Po podání nabídky nebo nejpozději po podpisu této smlouvy již nabídnutá nebo sjednaná cena nemá žádné dopady na trh, a to ani tehdy, když dotčený projekt nebo splátky plateb s ním související pokračují ještě po dobu několika dalších let. Harmonogram prací ani rozvržení plateb s nimi souvisejících nemá žádný dopad na hospodářskou soutěž na daném trhu, neboť tyto faktory nemění sjednanou cenu.

- 14 Předkládající soud má za to, že Soudní dvůr dosud nerozhodl o otázce určení hospodářských účinků protiprávního jednání porušujícího článek 101 SFEU a doby trvání tohoto protiprávního jednání v situaci, kdy zaprvé účastník kartelové dohody uzavřel s třetí osobou zakázku na stavební práce za cenu dohodnutou v kontextu této kartelové dohody, zadruhé byly stavební práce dokončeny několik let po získání této zakázky a zatřetí je platba ceny rozložena do splátek, z nichž některé jsou hrazeny ještě po dokončení prací.
- 15 Z rozsudků ze dne 15. června 1976, EMI Records (51/75, EU:C:1976:85), ze dne 3. července 1985, Binon (243/83, EU:C:1985:284), jakož i ze dne 30. května 2013, Quinn Barlo a další v. Komise (C-70/12 P, nezveřejněný, EU:C:2013:351), vyplývá, že pro účely posouzení doby trvání tohoto jednání jsou důležité hospodářské účinky protisoutěžního jednání, a nikoli jeho právní forma. Hospodářské účinky omezení hospodářské soutěže by mohly přetrvávat i po formálním ukončení jediného a trvajících protiprávního jednání, například do konce období, během kterého byly platné koluzní ceny.
- 16 Podle předkládajícího soudu tato judikatura podporuje tezi, podle které takové protiprávní jednání porušující článek 101 SFEU, jaké konstatoval Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a spotřebitelů ve věci v původním řízení, pokračuje až do doby, kdy smluvní partner poškozený kartelovou dohodou zaplatí celou koluzní cenu, přičemž tato cena má hospodářské účinky na jeho činnost po celou dobu plnění smlouvy. Citovaná judikatura by však mohla rovněž nepřímě podpořit tezi, podle které účinky koluzní ceny na hospodářskou soutěž trvají do dne podání nabídky nebo uzavření konečné smlouvy, jelikož uvedená cena již po tomto datu nadále nevyvolává účinky na trhu.
- 17 Za těchto podmínek se Korkein hallinto-oikeus (Nejvyšší správní soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Lze úpravu týkající se porušení hospodářské soutěže upravenou v článku 101 SFEU vykládat v tom smyslu, že v případě, kdy účastník kartelové dohody uzavřel s třetí osobou ve vztahu k této kartelové dohodě zakázku na stavební práce odpovídající tomu, co bylo dohodnuto v rámci dotčené kartelové dohody, trvá protiprávní jednání porušující hospodářskou soutěž v důsledku hospodářských účinků, které z výše uvedené situace vyplývají, po celé období, v němž jsou plněny smluvní povinnosti vyplývající z této zakázky na stavební práce nebo v němž jsou ve prospěch smluvních stran prováděny platby za dané práce, tj. až do doby, kdy je uhrazena poslední splátka, nebo přinejmenším do doby, kdy je dotčené dílo dokončeno,

anebo lze mít za to, že protiprávní jednání porušující hospodářskou soutěž trvá pouze do okamžiku, kdy podnik, který se tohoto protiprávního jednání dopustil, podal nabídku týkající se dotčené zakázky, nebo uzavřel smlouvu týkající se provedení této zakázky na stavební práce?“

K předběžné otázce

- 18 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, ke kterému okamžiku je třeba mít za to, že končí předpokládaná účast podniku na protiprávním jednání porušujícím čl. 101 odst. 1 SFEU, které spočívá v podání nabídky v zadávacím řízení ve vzájemné shodě s jeho konkurenty, když tento podnik v tomto zadávacím řízení uspěl a uzavřel s veřejným zadavatelem smlouvu na stavební práce, jejíž provedení a platba ceny jsou rozloženy v čase.

- 19 V tomto ohledu podle předkládajícího soudu pro určení okamžiku ukončení údajné účasti podniku na protiprávním jednání porušujícím čl. 101 odst. 1 SFEU přicházejí v úvahu čtyři okamžiky, a sice okamžik, kdy uvedený podnik předložil nabídku, okamžik, kdy byla uzavřena smlouva, okamžik, kdy došlo k platbě poslední splátky sjednané ceny, a okamžik, kdy bylo dokončeno dílo, která je předmětem zakázky.
- 20 Podle čl. 101 odst. 1 SFEU jsou s vnitřním trhem neslučitelné, a proto zakázané, veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu.
- 21 Podle ustálené judikatury Soudního dvora k tomu, aby existovala „dohoda“ ve smyslu čl. 101 odst. 1 SFEU, postačuje, aby dotčené podniky vyjádřily společnou vůli chovat se na trhu určitým způsobem (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 15. července 1970, ACF Chemiefarma v. Komise, 41/69, EU:C:1970:71, bod 112, jakož i ze dne 29. října 1980, van Landewyck a další v. Komise, 209/78 až 215/78 a 218/78, nezveřejněný, EU:C:1980:248, bod 86).
- 22 Pojem „jednání ve vzájemné shodě“ ve smyslu čl. 101 odst. 1 SFEU se vztahuje na formu koordinace mezi podniky, která ač nedospěla až k uzavření dohody ve vlastním slova smyslu, vědomě nahrazuje rizika hospodářské soutěže praktickou spoluprací mezi podniky (rozsudek ze dne 26. ledna 2017, Duravit a další v. Komise, C-609/13 P, EU:C:2017:46, bod 70 a citovaná judikatura).
- 23 Tato kritéria koordinace a spolupráce zakládající „jednání ve vzájemné shodě“ ve smyslu stejného ustanovení je třeba chápat ve světle koncepce vlastní ustanovením Smlouvy o FEU týkajícím se hospodářské soutěže, podle které každý hospodářský subjekt musí určovat politiku, kterou hodlá uplatňovat na společném trhu, samostatně (rozsudek ze dne 26. ledna 2017, Duravit a další v. Komise, C-609/13 P, EU:C:2017:46, bod 71).
- 24 V tomto ohledu čl. 101 odst. 1 SFEU striktně brání všem přímým nebo nepřímým kontaktům mezi hospodářskými subjekty, jež by mohly buď ovlivnit tržní chování skutečného nebo potenciálního soutěžitele, či takovému soutěžiteli odhalit tržní chování, o kterém tyto subjekty rozhodly, že jej budou samy uskutečňovat na tomto trhu, nebo které na něm samy uskutečňovat zamýšlí, jestliže je účelem nebo důsledkem těchto kontaktů omezení hospodářské soutěže (rozsudek ze dne 26. ledna 2017, Duravit a další v. Komise, C-609/13 P, EU:C:2017:46, bod 72).
- 25 Kromě toho z judikatury Soudního dvora vyplývá, že dohody o rozdělení zákazníků stejně jako dohody o cenách patří do kategorie nejzávažnějších omezení hospodářské soutěže (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. července 2015, ING Pensii, C-172/14, EU:C:2015:484, bod 32 a citovaná judikatura).
- 26 Je rovněž třeba připomenout, že pojem „jediné a trvající protiprávní jednání“, jak jej uznává judikatura Soudního dvora, předpokládá existenci „celkového plánu“, do něhož spadají různé akty z důvodu totožného cíle narušujícího hospodářskou soutěž na vnitřním trhu, a to nezávisle na skutečnosti, že jeden nebo více z těchto aktů by mohly samy o sobě a nahlíženy jednotlivě představovat porušení článku 101 SFEU (rozsudek ze dne 22. října 2020, Silver Plastics a Johannes Reifenhäuser v. Komise, C-702/19 P, EU:C:2020:857, bod 81 a citovaná judikatura).
- 27 V projednávané věci z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že jednání podniků dotčených šetřením Úřadu pro hospodářskou soutěž a spotřebu, která tento Úřad zjistil, spočívala v účasti na schůzkách mezi zástupci těchto podniků, na nichž tito zástupci projednávali a někdy společně vypracovávali odhady prezentované ve formě tabulek ohledně budoucích zadávacích řízení na výstavbu vedení pro přenos elektrické energie, jejich cen, dosažitelných výnosů a rozdělení těchto zadávacích řízení, jakož i podávání nabídek ve vzájemné shodě v uvedených zadávacích řízeních. Tento Úřad tato jednání kvalifikoval jako jediné a trvající protiprávní jednání podle čl. 101 odst. 1 SFEU.

- 28 Pokud jde o poslední jednání Eltel, o němž měl uvedený Úřad za to, že patří k tomuto protiprávnímu jednání, ze spisu předloženého Soudnímu dvoru vyplývá, že tento Úřad měl za to, že se Eltel před podáním nabídek v rámci zadávacího řízení týkajícího se výstavby dotčeného vedení vysokého napětí, které vyžadovalo od každého uchazeče, aby učinil nabídku za pevně stanovenou cenu, dohodla na ceně příslušných nabídek se svou konkurenční společností Empower. Tyto společnosti následně předložily nabídky a Eltel získala zakázku na základě své nabídky. Tato byla v platnosti až do 19. června 2007, kdy byla uzavřena smlouva mezi společnostmi Eltel a Fingrid za cenu uvedenou v dané nabídce.
- 29 Z úvah uvedených v bodech 20 až 26 tohoto rozsudku vyplývá, že taková jednání, prokáže-li se jejich věcná správnost, mohou v zásadě představovat protiprávní jednání porušující čl. 101 odst. 1 SFEU.
- 30 Pokud jde o ukončení účasti podniku na takovém protiprávním jednání, z ustálené judikatury vyplývá, že režim hospodářské soutěže zavedený články 101 SFEU a 102 SFEU se spíše zabývá hospodářskými dopady smluv nebo různých forem spolupráce nebo koordinace, které jsou s nimi srovnatelné, než jejich právní formou. Proto v případě kartelových dohod, které již nejsou v platnosti, stačí pro použitelnost článku 101 SFEU, aby po formálním ukončení koluzních kontaktů nadále přetrvávaly jejich účinky. Z toho vyplývá, že dobu trvání protiprávního jednání lze posoudit podle doby, během níž se podniky, které se daným protiprávním jednáním provinily, dopouštěly jednání zakázaného uvedeným ustanovením. Například doba trvání protiprávního jednání může zahrnovat celé období, během kterého byly koluzní ceny platné, i když kartelová dohoda již formálně přestala být v platnosti (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 30. května 2013, Quinn Barlo a další v. Komise, C-70/12 P, nezveřejněný, EU:C:2013:351, bod 40 a citovaná judikatura).
- 31 V projednávané věci z předkládacího rozhodnutí vyplývá, jak je připomenuto v bodě 28 tohoto rozsudku, že podání nabídky ve vzájemné shodě v rámci zadávacího řízení na zakázku týkající se výstavby dotčeného vedení vysokého napětí představuje poslední jednání Eltel, o kterém měl Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a spotřebitelů za to, že patří k jedinému a trvajícimu protiprávnímu jednání porušujícím čl. 101 odst. 1 SFEU. Kromě toho předkládající soud uvádí, že podle tohoto Úřadu se Eltel a Empower jednak dohodly na cenách svých příslušných nabídek a jednak tuto dohodu realizovaly podáním takto koordinovaných nabídek.
- 32 Za těchto podmínek je s výhradou konečného posouzení předkládajícím soudem s ohledem na všechny relevantní skutečnosti, které mu byly předloženy, třeba mít za to, že doba trvání účasti Eltel na tvrzeném protiprávním jednání porušujícím čl. 101 odst. 1 SFEU zahrnuje celé období, během kterého tento podnik naplňoval protisoutěžní dohodu, kterou uzavřel se svými konkurenty, což zahrnuje období, během kterého byla nabídka za pevně stanovenou cenu, kterou uvedený podnik předložil, platná nebo kdy mohla být přeměněna na konečnou smlouvu mezi Eltel a Fingrid.
- 33 Na rozdíl od toho, co tvrdí Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a spotřebitelů, jakož i finská, německá a lotyšská vláda ve svých písemných vyjádřeních, nelze mít za to, že účast Eltel na tvrzeném protiprávním jednání porušujícím čl. 101 odst. 1 SFEU zahrnuje období, které pokračovalo i po dni, kdy byly s konečnou platností určeny základní vlastnosti zakázky týkající se výstavby dotčeného vedení vysokého napětí, a zejména celková cena, která má být zaplacená jako protiplnění za tyto práce.
- 34 Jak totiž v podstatě uvedl generální advokát v bodech 33 až 35 svého stanoviska, cíl sledovaný unijními pravidly hospodářské soutěže, připomenutý v bodě 38 rozsudku ze dne 4. června 2009, T-Mobile Netherlands a další (C-8/08, EU:C:2009:343), jenž směřuje nejen k ochraně přímých zájmů soutěžitelů nebo spotřebitelů, nýbrž struktury dotčeného trhu jako takového, si vyžaduje závěr, že protiprávní jednání porušující čl. 101 odst. 1 SFEU trvá tak dlouho, dokud přetrvává omezení hospodářské soutěže vyplývající z dotčeného jednání.

- 35 Pokud jde přitom o jednání zakázaná čl. 101 odst. 1 SFEU, která spočívají v manipulaci výzvy k podávání nabídek, která byla vyhlášena v rámci zadání veřejné zakázky, prostřednictvím dohody mezi soutěžiteli o cenách, které mají být předloženy v rámci této výzvy k podávání nabídek, a pokud jde o zadání této zakázky, omezující účinky kartelové dohody na hospodářskou soutěž v zásadě zaniknou nejpozději v okamžiku, kdy jsou s konečnou platností stanoveny základní vlastnosti zakázky a zejména celková cena, kterou je třeba zaplatit jako protiplnění za zboží, služby nebo stavební práce, které jsou předmětem zakázky, případně uzavřením smlouvy mezi úspěšným uchazečem a zadavatelem, takže od tohoto okamžiku je posledně uvedený zcela zbaven možnosti získat dotčené zboží, stavební práce nebo služby za obvyklých podmínek na trhu. V projednávané věci předkládajícímu soudu přísluší ověřit datum, ke kterému byly s konečnou platností určeny základní vlastnosti dotčené zakázky, a zejména celkovou cenu, která měla být zaplacená jako protiplnění za dotčené stavební práce na vedení vysokého napětí.
- 36 Tento závěr není zpochybněn argumentem Úřadu pro hospodářskou soutěž a spotřebu, ani finskou, německou a lotyšskou vládou v jejich písemných vyjádřeních, podle kterého se škodlivé hospodářské účinky kartelové dohody o ceně dohodnuté ve smlouvě uzavřené mezi Eltel a Fingrid projevovaly až do okamžiku zaplacení poslední splátky této ceny a mohly mít následné škodlivé hospodářské dopady, zejména ve formě vyšších sazeb za distribuci elektřiny účtovaných zákazníkům Fingrid.
- 37 Jak totiž v podstatě uvedl generální advokát v bodě 39 svého stanoviska, je třeba rozlišovat mezi omezujícími účinky kartelové dohody na hospodářskou soutěž, které spočívají ve vyloučení konkurenčních uchazečů nebo případně v umělém omezení výběru zákazníka, jakož i v narušení možnosti veřejného zadavatele získat sjednané zboží, práce nebo služby za podmínek hospodářské soutěže, a dalekosáhlejšími hospodářskými účinky, které jsou na újmu ostatním subjektům na trhu, které z toho vyplývají, na jejichž základě mohou tito aktéři, jak zdůraznila Evropská komise v písemném vyjádření, požadovat náhradu škody u vnitrostátního soudu.
- 38 Kromě toho otázky promlčecí lhůty v případě takové žaloby na náhradu škody, jakož i případné žaloby zadavatele směřující ke zpochybnění legality zadávacího řízení či případně k rozvázání smlouvy, představují právní otázky odlišné od otázky data, ke kterému porušení pravidel hospodářské soutěže skončilo, a od lhůty, během níž může být sankce za toto protiprávní jednání uložena před tím, než dojde k promlčení.
- 39 Rovněž je třeba odmítnout argument uvedený Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže a spotřebitelů, jakož i finskou a německou vládou v jejich příslušných písemných vyjádřeních, podle kterého by stanovení příliš krátké doby trvání protiprávního jednání v takové situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, bylo v rozporu s požadavkem efektivitý článku 101 SFEU, jelikož by zůstal nepotrestán vyšší počet protiprávních jednání z důvodu uplatnění pravidel promlčení.
- 40 Jak totiž v podstatě uvedl generální advokát v bodech 45 a 46 svého stanoviska, jelikož unijní právo v souladu se zásadami charakteristickými pro Unii práva připouští samu zásadu promlčení činnosti Komise a vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž za účelem postihu a sankcionování protiprávního jednání porušujícího článek 101 SFEU, účinné uplatňování tohoto ustanovení nemůže být důvodem k tomu, aby byla doba trvání protiprávního jednání uměle prodlužována pro umožnění jeho postihu.
- 41 Ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že na položenou otázku je třeba odpovědět tak, že čl. 101 odst. 1 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že pokud podnik, který se údajně podílel na jediném a trvajícím protiprávním jednání porušujícím toto ustanovení, jehož poslední konstitutivní prvek údajně spočíval v podání nabídky v zadávacím řízení ve vzájemné shodě s jeho konkurenty pro účely zadání veřejné zakázky na stavební práce, získal tuto zakázku a uzavřel s veřejným zadavatelem smlouvu na stavební práce určující základní vlastnosti této zakázky, a zejména celkovou cenu, která měla být zaplacená jako protiplnění za uvedené práce, jejíž provedení a platba ceny jsou rozloženy v čase, doba trvání protiprávního jednání odpovídá době, která běží až do dne podpisu smlouvy

uzavřené mezi podnikem a veřejným zadavatelem na základě nabídky, kterou tento podnik podal ve vzájemné shodě. Předkládajícímu soudu přísluší ověřit datum, ke kterému byly s konečnou platností určeny základní vlastnosti dotčené zakázky, a zejména celkovou cenu, která měla být zaplacená jako protiplnění za stavební práce.

K nákladům řízení

- 42 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

Článek 101 odst. 1 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že pokud podnik, který se údajně podílel na jediném a trvajícím protiprávním jednání porušujícím toto ustanovení, jehož poslední konstitutivní prvek údajně spočíval v podání nabídky v zadávacím řízení ve vzájemné shodě s jeho konkurenty pro účely zadání veřejné zakázky na stavební práce, získal tuto zakázku a uzavřel s veřejným zadavatelem smlouvu na stavební práce určující základní vlastnosti této zakázky, a zejména celkovou cenu, která měla být zaplacená jako protiplnění za uvedené práce, jejíž provedení a platba ceny jsou rozloženy v čase, doba trvání protiprávního jednání odpovídá době, která běží až do dne podpisu smlouvy uzavřené mezi podnikem a veřejným zadavatelem na základě nabídky, kterou tento podnik podal ve vzájemné shodě. Předkládajícímu soudu přísluší ověřit datum, ke kterému byly s konečnou platností určeny základní vlastnosti dotčené zakázky, a zejména celkovou cenu, která měla být zaplacená jako protiplnění za stavební práce.

Podpisy.